

III.

ODŮVODNĚNÍ

k návrhu vyhlášky, kterou se mění vyhláška č. 265/1999 Sb., kterou se stanoví doba setrvání ve služebním poměru u vojáků z povolání, kteří se připravují k výkonu služby studiem, a výše úhrady, kterou lze na vojákovi z povolání požadovat, pokud nesplní dohodu, ve znění pozdějších předpisů

OBECNÁ ČÁST

1. VYSVĚTLENÍ NEZBYTNOSTI NAVRHOVANÉ PRÁVNÍ ÚPRAVY A ODŮVODNĚNÍ JEJÍCH HLAVNÍCH PRINCIPŮ

Návrh vyhlášky, kterou se mění vyhláška Ministerstva obrany č. 265/1999 Sb., kterou se stanoví doba setrvání ve služebním poměru u vojáků z povolání, kteří se připravují k výkonu služby studiem, a výše úhrady, kterou lze na vojákovi z povolání požadovat, pokud nesplní dohodu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „návrh vyhlášky“), je předkládán především z důvodu nutnosti úpravy stanovené výše náhrad u některých druhů studia. Současně se navrhuje úprava povinné doby k setrvání ve služebním poměru po ukončení studia u některých druhů studia. Obě uvedené oblasti doznaly od doby nabytí účinnosti vyhlášky č. 265/1999 Sb., tedy od 1. prosince 1999, změn jak ve formách studia a družích vzdělávacích zařízeních, které jsou jejich poskytovateli, tak v potřebách Armády České republiky i dynamice průběhu služebního poměru vojáků z povolání. Z pohledu vzdělávacích aktivit se jedná například o studium realizované formou výuky prostřednictvím moderních technologií; formálně se pak vzdělávání ve vzdělávacím zařízení uskutečňuje jedenkrát týdně nebo je provedeno pouze závěrečným soustředěním v délce 5 dnů nebo jde o intenzivní vzdělávací akci v rozsahu do 3 týdnů, ale její cena uhrazená za vojáka je velmi vysoká. Takové studium v současné době není možné objektivně postihnout, a proto je nutné u některých druhů studia vázat stanovenou dobu setrvání ve služebním poměru po ukončení studia nejen na dobu trvání studia, ale také na výši nákladů, které za dané studium uhradilo Ministerstvo obrany.

2. ZHODNOCENÍ SOULADU NAVRHOVANÉ PRÁVNÍ ÚPRAVY SE ZÁKONEM, K JEHOŽ PROVEDENÍ JE PŘEDKLÁDÁNA

Navrhovaná úprava je pouze aktualizací vyhlášky č. 265/1999 Sb., a to plně v rozsahu i obsahovém kontextu zmocnění pro její vydání, tedy v souladu s § 5 odst. 6 a § 60 odst. 6 zákona č. 221/1999 Sb., o vojácích z povolání, ve znění pozdějších předpisů.

Z pohledu legislativní techniky je třeba upozornit na to, že návrh vyhlášky v zájmu zachování jednotné terminologie textu ponechává v některých případech již použité pojmy nebo zachovává stav plného vypsání slov, pro které zákon o vojácích z povolání zavedl legislativní zkratky. Návrh vyhlášky tak i nadále jednotně používá slova „dohoda“ tam, kde by korektně mělo být použito slov „dohoda o zvýšení nebo rozšíření vzdělání“, nebo naopak slov „voják z povolání“ nebo „Ministerstvo obrany“ tam, kde zákon o vojácích z povolání zavedl legislativní zkratky „voják“ a „ministerstvo“ (§ 2 odst. 1 a § 3 odst. 2).

3. ZHODNOCENÍ SOULADU NAVRHOVANÉ PRÁVNÍ ÚPRAVY S PŘEDPISY EVROPSKÉ UNIE, JUDIKATUROU SOUDNÍCH ORGÁNŮ EVROPSKÉ UNIE A OBECNÝMI ZÁSADAMI PRÁVA EVROPSKÉ UNIE

Návrh vyhlášky se nedotýká práva Evropské unie, nejedná se o transpoziční novelu, ani nedochází k adaptaci či implementaci předpisů Evropské unie. Rovněž se předmět novely netýká ani judikatury soudních orgánů Evropské unie. Návrh novely vyhlášky je tak s právem EU plně slučitelný.

Návrhem vyhlášky není do právního řádu České republiky implementováno právo EU a návrh není s právem EU v rozporu.

4. ZHODNOCENÍ PLATNÉHO PRÁVNÍHO STAVU A ODŮVODNĚNÍ NEZBYTNOSTI JEHO ZMĚNY

Dosavadní znění vyhlášky č. 265/1999 Sb. bylo podrobena právní a věcné analýze její efektivity a bylo shledáno, že jí provedená úprava již delší čas neodpovídá potřebám praxe a v řadě případů dokonce vytváří překážku pro uplatnění postupu, který na jedné straně respektuje veškerá práva vojáka z povolání, na druhé straně stejně tak respektuje povinnosti Ministerstva obrany při zajišťování obrany České republiky a hospodaření s majetkem státu.

Navrhovaná opatření by tedy kromě jiného měla přispět ke zlepšení návratnosti finančních prostředků vynaložených na studium vojáků z povolání poskytnutých Ministerstvem obrany. Pro tuto kapitolu viz také argumenty uvedené v kapitole 1 tohoto odůvodnění.

5. PŘEDPOKLÁDANÝ HOSPODÁŘSKÝ A FINANČNÍ DOPAD NAVRHOVANÉ PRÁVNÍ ÚPRAVY, ZHODNOCENÍ SOCIÁLNÍCH DOPADŮ, VČETNĚ DOPADŮ NA RODINY A DOPADŮ NA SPECIFICKÉ SKUPINY OBYVATEL, ZEJMÉNA OSOBY SOCIÁLNĚ SLABÉ, OSOBY SE ZDRAVOTNÍM POSTIŽENÍM A NÁRODNOSTNÍ MENŠINY, ZHODNOCENÍ DOPADŮ NA ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ

Navrhovaná právní úprava výraznějším způsobem nezasahuje do stávajícího nastavení finanční náročnosti při umožňování studia vojákům z povolání. Naopak navrhovaná opatření by měla přispět ke zlepšení návratnosti finančních prostředků vynaložených na studium vojáků z povolání poskytnutých Ministerstvem obrany.

Navrhovaná právní úprava nebude mít sociální dopady, nedotkne se specifických skupin obyvatel, nebude mít významný vliv na sociálně slabé, osoby se zdravotním postižením, na národnostní menšiny, ani na rodinu, a to kromě jiného také vzhledem k administrativní povaze předmětu její úpravy.

Návrh vyhlášky není způsobilý svou úpravou vyvolat negativní dopady na životní prostředí.

6. ZHODNOCENÍ NAVRHOVANÉHO ŘEŠENÍ VE VZTAHU K ZÁKAZU DISKRIMINACE A VE VZTAHU K ROVNOSTI MUŽŮ A ŽEN

Z hlediska zákazu diskriminace a z hlediska rovnosti mužů a žen je navrhovaná právní úprava neutrální. Navrhovaná právní úprava nemá bezprostřední, ani sekundární dopady na rovnost žen a mužů, nevede k diskriminaci jednoho z pohlaví, neboť stanoví rovnou úpravu pro obě pohlaví.

7. ZHODNOCENÍ DOPADŮ VE VZTAHU K OCHRANĚ SOUKROMÍ A OSOBNÍCH ÚDAJŮ

Návrh vyhlášky svým předmětem do oblasti zpracovávání osobních údajů vůbec nezasahuje, a tedy zachová vztah vyhlášky č. 265/1999 Sb. k podmínkám ochrany osobních údajů a zákonnosti jejich zpracování stanovený v zákoně o vojácích z povolání, k jehož provedení je vydána; platí tedy, že i pro právní vztahy upravované vyhláškou č. 265/1999 Sb., včetně předkládané novelizace, budou od vzniku služebního poměru do jeho zániku služební orgány zpracovávat pouze ty údaje o vojákově z povolání, které jsou stanoveny v § 2a zákona o vojácích z povolání, a za podmínek tímto zákonem určených. Jejich zpracování pak bude využito v souladu s původním účelem výlučně v zájmu zajištění oprávněných zájmů Ministerstva obrany při ochraně vynaložených nákladů na studium nebo jejich adekvátní části, pokud voják z povolání nesplní dohodu podle § 60 zákona o vojácích z povolání.

Návrh vyhlášky nezakládá potřebu zpracovávání žádných dalších osobních údajů, což by vzhledem k výše uvedenému bylo problematické a vyvolalo by nutnost novelizovat citovaný zákon nebo tyto údaje získávat na základě výslovného souhlasu vojáka z povolání.

Navrhovaná úprava tedy plně zachovává principy ochrany osobních údajů a respektuje související práva subjektu údajů.

8. ZHODNOCENÍ KORUPČNÍCH RIZIK

Vzhledem k povaze navrhovaných úprav ve vyhlášce č. 265/1999 Sb. zůstává nastavení zábran proti případnému vyvolání korupčních rizik tak, jak je obsahovala již primární úprava, resp. jak jsou pro tyto účely nastaveny zákonem o vojácích z povolání.

V rámci posuzování korupčních rizik byla dále hodnocena tato kritéria:

1. Přiměřenost

Předmětný návrh vyhlášky je svým rozsahem přiměřený množině vztahů, které má upravovat. Úprava neúměrně nerozšiřuje kompetence orgánu veřejné moci a nevyvolává potřebu navýšení pracovních míst.

2. Efektivita

Efektivita současné regulace byla vyhodnocena vzhledem k identifikovaným potřebám praxe jako nepřesvědčivě funkční, a proto byly nastaveny parametry nové, které jednak zvýší návratnosti finančních prostředků vynaložených na studium vojáků z povolání poskytnutých Ministerstvem obrany, jednak ochrání zájmy vojáků z povolání, kteří jsou

vysílání ke studiu v rámci širšího spektra forem i obsahu studia, a to i do vzdělávacích zařízení v zahraničí.

3. Odpovědnost

Návrh vyhlášky jednoznačně identifikuje odpovědnost za její provádění vůči Ministerstvu obrany.

4. Opravné prostředky

V této oblasti nedojde přijetím návrhu novely vyhlášky k žádné změně.

5. Kontrolní mechanismy

Ani v této oblasti nedojde přijetím návrhu novely vyhlášky k žádné změně.

9. ZHODNOCENÍ DOPADŮ NA BEZPEČNOST NEBO OBRANU STÁTU

Změny obsažené v návrhu novely vyhlášky mají pouze pozitivní dopady na oblast obrany státu, protože povedou k zabezpečení odborně kvalifikovaného personálu ozbrojených sil. Do oblasti bezpečnosti pak nemají žádné dopady.

10. HODNOCENÍ REGULACE DOPADŮ (RIA)

Podle Plánu přípravy vyhlášek na rok 2018 bylo rozhodnuto o tom, že hodnocení dopadů regulace (RIA) není třeba provádět.

ZVLÁŠTNÍ ČÁST

K čl. I

K bodům 1 až 3:

Dosavadní praxe ukázala, že podle stávajících ustanovení vyhlášky není možné při vyslání do některých velmi nákladných vzdělávacích aktivit s vojákem uzavřít dohodu o zvýšení nebo rozšíření vzdělání. Jedná se například o vzdělávací aktivity, kde výuka probíhá prostřednictvím moderních technologií a formální vzdělávání ve vzdělávacím zařízení se uskutečňuje jedenkrát týdně nebo je provedeno pouze závěrečným soustředěním v délce 5 dnů nebo jde o intenzivní vzdělávací akci v rozsahu do 3 týdnů, ale její cena uhrazená za vojáka je velmi vysoká. Z tohoto důvodu se navrhuje u některých druhů studia vázat stanovenou dobu setrvání ve služebním poměru po ukončení studia nejen na dobu trvání studia, ale také na výši nákladů, které za dané studium uhradilo Ministerstvo obrany.

V navrhované úpravě nejsou ve vztahu ke stávajícímu znění vyhlášky č. 265/1999 Sb. upřesňována označení vojenských nebo jiných středních a vysokých škol, včetně škol v zahraničí, terminologie je záměrně ponechána podle dosavadní úpravy tak, aby vyhláška byla i do budoucna pojmově jednotná.

K bodu 4:

Podle § 5a odst. 2 zákona č. 95/2004 Sb., o podmínkách získávání a uznávání odborné způsobilosti a specializované způsobilosti k výkonu zdravotnického povolání lékaře, zubního lékaře a farmaceuta, ve znění zákona č. 67/2017 Sb., trvá vzdělávání v základním kmeni, které navazuje na ukončení magisterského vysokoškolského vzdělání, 30 měsíců. Druhy základních kmenů jsou uvedeny v § 5a odst. 1 uvedeného zákona. Podle § 11a odst. 2 tohoto zákona činí doba vzdělávání v základním kmeni farmaceutů 18 měsíců v případě lékárenského základního kmene a 12 měsíců u technologicko-laboratorního základního kmene. Po tuto dobu sice vykonávají vojáci praxi, ale pouze pod dozorem případně dohledem. Současně jsou vynakládány dále nemalé rozpočtové prostředky na jejich přípravu. U řady z nich pak dochází k prodlužování období přípravy neplněním některých povinností nebo jejich odkládáním. Je tedy účelné i za tuto dobu požadovat po vojácích z povolání závazek setrvat ve služebním poměru. S ohledem na částečné plnění služebních povinností v praxi je délka setrvání stanovena stejně jako u dálkového studia.

K bodu 5:

Pro usnadnění počítání doby ke stanovení povinnosti setrvat ve služebním poměru po skončení studia se navrhuje upravit její výpočet. Přitom se podpůrně vychází z již dlouhodobě využívaného postupu podle ustanovení § 143 odst. 1 zákona o vojácích z povolání, kdy v praxi nejsou s tímto způsobem výpočtu žádné negativní zkušenosti.

K bodu 6:

Stále častěji se služební orgány setkávají se situací, kdy vojáci z povolání-čekatelé již v minulosti studovali na veřejné vysoké škole. Při studiu na základě uzavřené dohody a vyslání služebním orgánem jim je následně spolupracující veřejnou vysokou školou podle § 58 odst. 3 zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů, při překročení standardní doby studia zvětšené o jeden rok v bakalářském nebo magisterském studijním programu, uloženo uhradit poplatek za studium stanovený jejími vnitřními předpisy. V případě úhrady poplatku Ministerstvem obrany se navrhuje tuto situaci promítnout novelou vyhlášky do výše nákladů,

kteří budou v případě nedodržení dohody ze strany vojáka z povolání zahrnuti do výše úhrady za studium podle § 2 odst. 3 vyhlášky č. 265/1999 Sb.

K bodu 7:

Aby došlo k odlišení nákladů na studium, které nesou vojenské školy při běžné výuce vojáků z povolání, od nákladů, které jsou vynakládány na jejich studium mimo vojenské školy, navrhuje se vymezit tuto situaci přímo ve vyhlášce.

Dále se navrhuje upravit situaci, která může nastat při možném souběhu stanovení doby setrvání ve služebním poměru po skončení studia podle délky studia i podle jeho hodnoty. Z důvodu účelnosti vynaložených nákladů na studium se navrhuje využít tu variantu, na základě které bude stanovená doba setrvání ve služebním poměru delší.

K bodu 8

V návaznosti na nově navrhované znění § 1 odst. 1 písm. e) dané vyhlášky se navrhuje stanovit výši úhrady za studium ve specializované přípravě lékařů a farmaceutů, která probíhá výhradně při výkonu služby. Navrhuje se stejná výše úhrady jako u studijních programů ve skupině oborů vzdělání Lékařské vědy a Farmaceutické vědy podle § 2 odst. 1 písm. a) bod 2 stávajícího znění vyhlášky č. 265/1999 Sb.

K bodu 9

V návaznosti na úpravu navrženou v § 1 odst. 1 písm. b) této vyhlášky se navrhuje upravit výši úhrady při nesplnění dohodnuté doby za každý měsíc studia v zahraničí na trojnásobek částek uvedených v § 2 odst. 1 vyhlášky. Na rozdíl od minulosti počet případů vzdělávání vojáků z povolání v zahraničí, zvláště v kratších kurzech, výrazně vzrostl. Dosavadní násobek délky studia u některých v součtu dosahuje povinnosti setrvat ve služebním poměru i přes 10 let, což následně vede ke zpochybňování potřebnosti jejich dalšího vzdělávání v zahraničí. Pětinásobek doby studia se tak jeví jako nepřiměřený. Je proto navrhováno snížení na trojnásobek.

K bodu 10

Dané ustanovení je nepřesné, protože neobsahuje výčet všech položek, ze kterých se náklady skládají nebo které se musí vzít v úvahu a může tak být matoucí. Ustanovení tak neodpovídá skutečnosti, a proto se navrhuje jeho zrušení.

K čl. II:

Vzhledem ke stanovení nových podmínek pro studium vojáků z povolání, resp. nových podmínek po skončení studia při nesplnění dohody, je třeba upravit přechod práv a povinností ve vztahu k dosavadní právní úpravě.

K čl. III:

Nabytí účinnosti vyhlášky se navrhuje patnáctým dnem po vyhlášení vyhlášky ve Sbírce zákonů, což je vzhledem k předmětu úpravy dostatečná doba legisvakance.